

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 123/2024-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **EOS KSI Slovensko, s.r.o.**, Prievozská 2, Bratislava, zastúpenej Remedium Legal, s.r.o., Prievozská 2, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6CoCsp/19/2023, 6CoCsp/24/2023 z 20. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 8. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) zrušujúcim uznesením o odvolaní v spotrebiteľskom spore, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľka sa žalobou proti žalovanej domáhala zaplata pohľadávky z úverovej zmluvy. Okresný súd po doručení žaloby opakovane zisťoval pobyt žalovanej v rôznych registroch a prostredníctvom doručenia žaloby políciou. Zásielky sa však vrátili z registrovanej adresy sťažovateľky s poznámkou adresát neznámy. Okresný súd preto v apríli 2021 zverejnil na úradnej tabuli a webovej stránke oznámenie o doručovaní výzvy a žaloby žalovanej a rovnako v máji 2021 tak zverejnil oznámenie o žalobe s tým, že po 15 dňoch od zverejnenia sa považuje za doručenu žalovanej tak, ako to predpokladá § 116 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. Okresný súd v júni 2021 doručoval žalovanej predvolanie na pojednávanie na adresu jej registrovaného pobytu s výsledkom adresát neznámy. Na to opätovne zisťoval jej pobyt v registri obyvateľov. Sťažovateľka v júni 2021 zobrala žalobu sčasti späť a pri označení žalobkyne uviedla jej inú adresu. V januári 2022 okresný súd predvolal žalovanú z adresy jej registrovaného pobytu

s výsledkom adresát neznámy a na to opätovne zisťoval jej pobyt v registroch. Sťažovateľka v marci 2022 zobrala žalobu znova sčasti späť a pri označení žalobkyne uviedla jej inú adresu. Okresný súd rozsudkom z marca 2022 vyhovel žalobe sťažovateľky. Zásielka s rozsudkom adresovaná žalovanej na jej registrovaný pobyt sa vrátila s poznámkou adresát neznámy. Okresný súd tak považoval rozsudok za doručený a v máji 2022 vyznačil jeho právoplatnosť. Následne uznesením z júla 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť v auguste 2022, rozhodol o výške trov. Medzitým uznesením z júna 2022 rozhodol o zmene žalobcu, čo však opomenul uviesť v uznesení o výške trov, a preto uznesením z februára 2023 rozhodol o oprave uznesenia o výške trov.

4. Proti tomuto opravnému uzneseniu podala žalovaná 10. marca 2023 odvolanie, ktoré na výzvu okresného súdu doplnila tak, že odvolanie podáva aj proti rozsudku a uzneseniu o výške trov. Ešte predtým 17. februára 2023 nahliadla do spisu. Poukázala na to, že okresný súd porušil jej právo na spravodlivý proces tým, že nedoručením podaní jej znemožnil brániť sa žalobe, keďže napriek tomu, že uviedla svoju korešpondenčnú adresu, súd jej doručoval písomnosti na registrovanú adresu, kde sa už dlhodobo nezdržiava. Okrem toho navrhla odpustiť zmeškanie lehoty na podanie opravných prostriedkov proti napadnutým rozhodnutiam, čo odôvodnila tým, že nemohla ovplyvniť doručovanie, keďže o spore nevedela.

5. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením krajský súd zrušil rozsudok a uznesenie o výške trov a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Podľa krajského súdu okresný súd ponechal bez povšimnutia korešpondenčnú adresu žalovanej uvedenú sťažovateľkou, a preto preskúmal správnosť jeho postupu podľa § 116 ods. 1 a 2 CSP. Konštatoval, že ak sa podľa § 106 a § 116 CSP nepodarí žalobu doručiť fyzickej osobe na adresy uvedené v žalobe a registri obyvateľov, musí sa súd pokúsiť zistiť skutočný pobyt. Okresný súd tak postupoval len do júna 2021, kedy sťažovateľka uviedla korešpondenčnú adresu žalovanej. Keďže okresnému súdu od júna 2021 bola známa skutočná adresa žalovanej, mal okresný súd odvtedy zásielky žalovanej doručovať na sťažovateľkou označenú adresu jej skutočného pobytu. Keďže tak nepostupoval, znemožnil žalovanej uskutočňovať jej procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces. Podľa krajského súdu neboli splnené podmienky na postup podľa § 116 ods. 2 CSP. Pochybenie je také závažné, že proces treba napriek doložke právoplatnosti na rozsudku vrátiť na jeho začiatok.

III.

6. Podľa sťažovateľky krajský súd zrušením právoplatného rozsudku mimo zákonný rámec opravných prostriedkov na podklade oneskorene podaného odvolania porušil jej právo na spravodlivý súdny proces. Krajský súd postupoval bez opory v zákone, keďže CSP takýto postup nepredpokladá. Krajský súd neskúmal včasnosť podania odvolania, hoci má povinnosť odmietnuť oneskorene podané odvolanie, aj keby okresný súd počas konania procesne pochybil. Krajský súd napriek tomu, že nespochybnil právoplatnosť rozsudku, rozšíril svoje právomoci, a to navyše bez toho, aby prejednanie oneskorene podaného odvolania odôvodnil. Sťažovateľka poukazuje na to, že zrušenie právoplatného rozhodnutia bez akéhokoľvek časového obmedzenia je v rozpore s právnymi predpismi. Krajský súd nezohľadnil, že žalovaná sa zrušenia právoplatného rozhodnutia mohla domáhať mimoriadnymi opravnými prostriedkami.

7. Krajský súd navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť. Zdôrazňuje, že žalovaná je spotrebiteľka, ktorá v odvolaní namietala neprijateľnosť zmluvných podmienok zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Preto zohľadnil aplikáciu základného princípu CSP o ochrane slabšej strany. Prihliadol na to, že žalovaná sa ochrany svojich práv začala domáhať hneď po tom, keď sa dozvedela o konaní doručením upovedomenia o začatí exekúcie. To bolo v súlade s povinnosťou strany včas a s náležitou starostlivosťou chrániť svoje práva. Vadný postup okresného súdu pri doručovaní písomnosti žalovanej spôsobil, že rozsudok nemal zákonné predpoklady pre nadobudnutie právoplatnosti. Musel prihliadnuť na to, že okresný súd porušil právo žalovanej na spravodlivý proces nedoručením písomnosti na jej korešpondenčnú adresu, ktorá mu bola známa z podania sťažovateľky. V kontexte odvolacích dôvodov o neprijateľnosti zmluvných podmienok považoval za nevyhnutné napraviť postup okresného súdu.

8. Sťažovateľka k vyjadreniu krajského súdu uviedla, že z ničoho nie je zrejmé, kedy bolo upovedomenie o začatí exekúcie doručené žalovanej. Trvá na tom, že rozsudok nemal byť predmetom odvolacieho prieskumu, keď pre riadne nadobudnutie právoplatnosti nebolo proti nemu odvolanie prípustné. Preto je bez významu, či bol, alebo nebol naplnený niektorý z odvolacích dôvodov.

9. Žalovaná – zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrila. Výzvu na vyjadrenie sa jej nepodarilo doručiť ani na adresu, ktorú v konaní pred všeobecnými súdmi uviedla ako doručovaciu.

IV.

10. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta uznesenie krajského súdu, ktorým v civilnom spore na odvolanie zrušil rozsudok opatrený doložkou právoplatnosti. Prístup ústavného súdu k zrušujúcim rozhodnutiam vyplýva z východiska, podľa ktorého aj zrušujúce rozhodnutia všeobecného súdu môžu byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019). Ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (IV. ÚS 27/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo výsledkom zjavného omylu, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, a súčasne, aby sa táto norma vykladala v súlade so zmyslom a cieľom tejto normy.

11. Nemožno sa bezvýhradne stotožniť s niektorými čiastkovými závermi krajského súdu. Tie však neboli jedinými okolnosťami, ktoré viedli k zrušeniu odvolaním napadnutého rozsudku okresného súdu. K nesplneniu podmienky na doručenie žaloby žalovanej zverejnením oznámenia o jej podaní na úradnej tabuli súdu treba uviesť, že v čase, keď okresný súd podľa § 116 ods. 2 CSP fikciou doručil žalobu žalovanej, boli na takéto doručenie splnené všetky podmienky. Okresný súd po neúspešnom pokuse o doručenie žaloby na registrovanú adresu žalovanej viacerými úkonmi

zistoval jej skutočný pobyt (lustráciou v evidenciách, doručovaním na adresu jej zamestnávateľa, dožiadaním polície). Tento postup bol zjavne v súlade so zákonom. Rovnako v súlade so zákonom okresný súd postupoval následne, keď všetky ďalšie zásielky žalovanej doručoval na adresu jej registrovaného pobytu. Na strane druhej však vo veci nastala procesnou normou o doručovaní neupravená situácia, ktorá spočívala v tom, že sama sťažovateľka vo svojich podaniach označila inú adresu žalovanej. To vyvolalo otázku, či mal okresný súd aj napriek § 116 ods. 3 CSP zásielky doručovať na takto zistenú adresu žalovanej popri ich doručovaní na adresu jej registrovaného pobytu.

12. Preto treba posúdiť, či krajský súd ústavne udržateľne a v súlade s právom oboch strán na spravodlivé súdne konanie zodpovedal túto otázku, keď dospel k záveru, že pre nedoručenie predvolania na novú adresu žalovanej nemohol okresný súd rozhodnúť, v dôsledku čoho rozsudok ani nenadobudol právoplatnosť. Článok 3 ods. 2 CSP preferuje výklad právnej normy, ktorý zohľadňuje jej účel a zmysel. Úmyslom zákonodarcu pri konštrukcii § 116 ods. 3 CSP bolo odstrániť prekážky postupu súdu v snahe zabezpečiť plynulé konanie tak, aby nedochádzalo k zbytočným priet'ahom, a to za cenu prísnej zodpovednosti osôb za aktualizáciu údajov vo verejných registroch. Ustanovenie o povinnosti po doručení žaloby fikciou doručovať ďalšie písomnosti na registrovanú adresu však nevylučuje, aby sa súd, ak sa do jeho dispozičnej sféry dostane dovtedy mu neznáma adresa, pokúsil písomnosť doručiť na túto adresu. V súlade s účelom a zmyslom tohto ustanovenia nie je, že súd rezignuje na závažnosť následkov doručenia súdnych zásielok. Postup okresného súdu, ktorý napriek tomu, že mu sťažovateľkou bola komunikovaná nová adresa žalovanej, doručoval písomnosti na registrovanú adresu, možno považovať za prehnane formalistický. To platí osobitne z toho dôvodu, že z týchto podaní sťažovateľky vyplývalo, že žalovaná svoj dlh v splátkach uhrádza.

13. Okrem zmyslu právnych noriem nemožno prehliadnúť konkrétne osobitosti veci sťažovateľky. Išlo o spotrebiteľský spor, v ktorom okresný súd len tým, že prehliadol novú adresu, znemožnil žalovanej brániť sa proti zaplateniu nezanedbateľnej peňažnej čiastky zostatku spotrebiteľského úveru. Záujmu žalovanej brániť sa zodpovedá jej procesná aktivita vyvinutá bezodkladne po tom, keď sa o konaní dozvedela. Okresný súd si mohol a mal všimnúť sťažovateľkou v čiastočných späťvzatiach pri označení strán uvedenú dovtedy mu neznámu adresu žalovanej. Predovšetkým preto, že dôvodom týchto späťvzatí boli pravidelné mesačné úhrady úveru žalovanou, čo bolo spôsobilé vzbudiť minimálne otázku možnej vzájomnej komunikácie sťažovateľky a žalovanej.

14. Krajský súd právnou normou neupravenú situáciu spočívajúcu v tom, že žalujúca sťažovateľka okresnému súdu oznámila inú adresu žalovanej, vyriešil úvahou, že podstatnejším je prejednanie veci za prítomnosti žalovanej. Z toho je zrejmé, že pre účel spravodlivého konania pre obe strany pristúpil k porovnaniu dvoch princípov, na ktorých sú procesné normy budované, a dospel k záveru, že prioritnejší je záujem na kontradiktórnosti konania ako na dodržaní prísnej fikcie doručenia, a to v osobitnej situácii, ktorá bola navodená práve konaním sťažovateľky. Toto východisko krajského súdu nemožno považovať za zjavne mylné, a to osobitne v situácii, že jeho výsledkom nebolo konečné, ale kasačné rozhodnutie, ktoré všeobecným súdom umožní ďalšie kontradiktórne prejednanie spotrebiteľského sporu. Tento záver krajského súdu vyplňa priestor právnej úpravy a nie je v rozpore s účelom právnej normy. Pokus o doručenie zásielok na adresu žalovanej, ktorú súdu komunikovala sama sťažovateľka, nie je sám osebe spôsobilý viesť k priet'ahom v konaní.

15. Preto sa nemožno stotožniť s tvrdením sťažovateľky, že krajský súd rozsudok zrušil mimo zákonného rámca odvolania ako opravného prostriedku. K zrušeniu tohto rozsudku došlo v osobitnej situácii, ktorá bolo primárne vyvolaná tým, že sama sťažovateľka okresnému súdu v priebehu konania komunikovala inú adresu žalovanej. Záver krajského súdu, podľa ktorého okresný súd mal na túto situáciu reagovať, nie je mimo zákona, ale jeho vyplnením osobitnej, primárne sťažovateľkou vyvolanej situácie. Nemožno dospieť k záveru, že by kasačným rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Robert Šorl
predseda senátu